

Program Edukacji Morskiej w Gdańsku na lata 2021-2023

Okres realizacji PEMwG: XII 2021- XII 2023

Źródło finansowania: budżet Miasta

1. Do kogo skierowany jest Program Edukacji Morskiej? Jak można w nim uczestniczyć?

Uczestnikami są wychowankowie **publicznych** (samorządowych i niesamorządowych) punktów przedszkolnych i przedszkoli oraz uczniowie **publicznych** (samorządowych i niesamorządowych) szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Gdańsku, w ramach klas lub grup szkolnych, również łączonych, zgodnie z zasadami wycieczki szkolnej.

Odbiorcy w l. 2021-2023:

- wychowankowie publicznych przedszkoli i punktów przedszkolnych w Gdańsku
- uczniowie publicznych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Gdańsku
- minimum 2080 unikatowych osób/1 rok, 4160 osób/2 lata
 - zaj. na wodzie-3310 os./1 rok
 - zaj. edukacyjne-2485 os./1 rok
- 30 nauczycieli/ek

Rekrutacja:

PRZEDSZKOLA I PUNKTY PRZEDSZKOLNE

Uczestnikami zajęć edukacyjnych w Programie są wychowankowie danej placówki, tworzący grupę w liczbie **25 osób**. Zapisy na poszczególne zajęcia przyjmowane są grupami. Dana placówka może skorzystać jeden raz z każdego rodzaju zajęć, przewidzianych dla tej grupy wiekowej.

SZKOŁY PODSTAWOWE

Klasy 0-3

Rekrutacja klasami - uczestnikami zajęć wodnych i edukacyjnych w Programie są uczniowie danej klasy lub klas równoległych z danej szkoły, w liczbie 25 - 30 osób.

Klasy 4-6 i 7-8 rekrutacja dwuetapowa

Sposób rekrutacji oraz związany z tym sposób i zakres korzystania z oferty Programu ustalają dyrektorzy szkół, wybierając jeden spośród dwóch wariantów:

- 1) rekrutacja klasami - uczestnikami wszystkich zajęć wodnych i edukacyjnych w Programie są uczniowie danej klasy lub klas równoległych z danej szkoły, w liczbie 25 - 30 osób.
- 2) rekrutacja przez Klub Edukacji Morskiej - uczestnikami wszystkich zajęć wodnych i edukacyjnych w Programie są tylko osoby zapisane do KEM lub - przy ich nieobecności w dniu realizacji zajęć - również inni uczniowie tej szkoły z danej grupy wiekowej.

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

Osobna **rekrutacja w trybie konkursowym** prowadzona będzie wśród uczniów szkół ponadpodstawowych do Gdańskiego Klubu Edukacji Morskiej (GKEM). 20 uczestników GKEM zostanie wyłonionych do uczestnictwa w Programie w 2022 roku. Do uczestnictwa w GKEM na 2023 rok zostanie wyłonionych kolejnych 20 nowych uczestników.

PLACÓWKI KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO

Rekrutacja odbywa się grupami, liczącymi około 30 osób (uczniów i opiekunów).

2. Jakie są rodzaje zajęć w Programie?

Krótką charakterystyka zajęć na jednostkach pływających

Każde zajęcia na wodzie – z wyjątkiem zajęć na łódkach klasy Optimist - to wycieczka trwająca około sześć godzin, na odpowiedniej ilości przygotowanych kajaków lub łodzi (do zajęć kajakarskich i wioślarskich), żaglowcach typu oldtimer oraz na co najmniej czterech żaglowych jachtach kabinowych. Jednostki poruszają się po wodach Gdańska: Motławie, Martwej Wiśle, Kanale Kaszubskim, Kanale Portowym. Przy dobrej pogodzie (tj. brak opadów, maksymalna siła wiatru 5oB) realizowane będzie wypłynięcie na jachtach kabinowych na Zatokę Gdańską.

Zajęcia wodne prowadzą osoby, posiadające uprawnienia żeglarza jachtowego Polskiego Związku Żeglarskiego (PZZ) lub wyższe, w tym instruktorzy żeglarsstwa, oraz posiadające doświadczenie w prowadzeniu zajęć z dziećmi i młodzieżą, posiadające uprawnienia wychowawcy lub kierownika placówki wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

Wszystkie zajęcia na wodzie zostaną poprzedzone przeszkoleniem żeglarskim i w zakresie bezpieczeństwa. Wszyscy uczestnicy podczas zajęć wodnych mają obowiązek mieć na sobie kamizelki asekuracyjne lub ratunkowe, dlatego umiejętność pływania wpraw nie jest konieczna. Jeśli jednak uczestnik pływa słabo lub w ogóle, musi to zaznaczyć przy zgłoszeniu na liście uczestników, a także poinformować o tym swojego opiekuna przed rozpoczęciem zajęć.

W przypadku złych warunków pogodowych zamiast zajęć na wodzie będą zorganizowane w ramach Programu inne zajęcia związane z tematyką i aktywnościami morskimi lub wodnymi. Podane do wiadomości placówek rozkład i godziny zajęć są ramowe, dlatego uczestnicy rejsu oraz ich rodzice czy opiekunowie muszą się liczyć z możliwymi zmianami, wynikającymi z sytuacji pogodowej. Szczegółowy ramowy program będzie dostępny na stronie internetowej Wykonawcy Programu.

Kanapki, zdrowe przekąski oraz bidony z wodą do picia, niezbędną zwłaszcza podczas całodziennych zajęć na wodzie, **uczestnicy przynoszą na zajęcia we własnym zakresie.**

Możliwe przeciwwskazania do udziału w zajęciach wodnych:

- a) paniczny lęk przed wodą,
- b) zaburzenia psychoruchowe z deficytem uwagi np. ADHD,
- c) inne istotne, wskazane przez rodziców/ opiekunów prawnych lub lekarza przeciwwskazania.

Formy zajęć wodnych:

Zajęcia na łódkach klasy Optimist – zajęcia wprowadzające najmłodszych uczniów (klasy 0-3) w wodną aktywność sportową, prowadzone przez doświadczonych trenerów na akwenach, umożliwiających bezpieczny trening z zachowaniem wszystkich zasad i przepisów. Oprócz nauki pływania zajęcia obejmują poznanie infrastruktury i funkcjonowania przystani oraz zapoznanie z zasadami bezpiecznego przebywania nad wodą i w wodzie. Zajęcia realizowane w formule dwóch grup dziennie.

Całodniowe zajęcia kajakarskie i wioślarskie, realizowane dla uczniów z klas 4-6 oraz 7-8 przez doświadczonych trenerów na akwenach, umożliwiających bezpieczny trening z zachowaniem wszystkich zasad i przepisów. Zajęcia będą realizowane w formule łączonej – z wykorzystaniem sprzętu kajakowego i wioślarskiego różnego typu, z możliwością wykorzystania również ergometrów.

Całodniowy rejs oldtimerem, czyli klasycznym żaglowcem TSS (traditional sailing ship), takim jak np. Generał Zaruski, Antica, Bonawentura, Szkwał, Bryza H, realizowany jest dla uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej (w szczególnych przypadkach dla uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej). Podczas rejsu oldtimerem odbywają się zajęcia z zakresu edukacji morskiej, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego, gospodarki morskiej i zawodów z nią związanych oraz zagadnień ekologicznych.

klasyczny PEM - całodniowy rejs (ok. 4 godziny na samej wodzie) jachtami kabinowymi o długości całkowitej (L) od 7 do 10 metrów, każdorazowo dla grupy do 28 osób, wraz z programem, dotyczącym lokalnej historii, kultury, gospodarki morskiej oraz zagadnień ekologicznych. Podczas rejsu jachty będą płynęły pod żaglami lub na silniku, a uczestnicy rejsu będą brali czynny udział w obsłudze osprzętu żaglowego i sterowaniu jachtem. Przy dobrej pogodzie (tj. brak opadów, maksymalna siła wiatru 5oB) realizowane będzie wypłynięcie na jachtach na Zatokę Gdańską.

Na każdym jachcie opiekę nad grupą obejmie osoba/ osoby, posiadające uprawnienia żeglarsza jachtowego Polskiego Związku Żeglarskiego (PZŻ) lub wyższe oraz posiadające doświadczenie w prowadzeniu zajęć z dziećmi i młodzieżą, posiadająca uprawnienia wychowawcy lub kierownika placówki wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Wszystkie jachty będą miały zapewnioną łączność pomiędzy sobą oraz Koordynatorem Programu ze strony Wykonawcy Programu. W rejsie będą brać udział także wyznaczeni przez szkołę nauczyciele, a w razie wolnych miejsc na jachtach – także zainteresowani rodzice (po uzgodnieniu z Wykonawcą Programu).

Wszystkie jachty posiadają odpowiednie, wymagane przepisami dokumenty i wyposażenie nawigacyjne, ratunkowe oraz sprawne silniki. Każdy jacht ma zamykaną kabinę. W kabinie jest miejsce dla całej załogi i pomieszczenie z wc i umywalką. Obszerny kokpit (miejsce pobytu załogi na zewnątrz jachtu) zmieści całą załogę (minimum 7 osób) na pokładzie. Wzdłuż burt jachtu rozpięte będą relingi – liny chroniące przed przypadkowym wypadnięciem.

Formy zajęć edukacyjnych (innych niż wodne):

Spotkanie z żeglarzem/ wioślarem - spotkania w przedszkolu, punkcie przedszkolnym oraz szkole przyszpitalnej, dla osób chętnych, mające na celu przybliżenie sylwetek sportowców i mistrzów olimpijskich w dyscyplinach wodnych czy kapitanów oldtimerów oraz zaznajomienie z podstawowymi informacjami, dotyczącymi aktywności wodnej, wzbogacone o szanty.

Zajęcia edukacyjne w Narodowym Muzeum Morskim – wizyta grupy do 30 osób w jednym z oddziałów Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

Kluby Edukacji Morskiej (KEM) – w ramach Programu inspirowane będzie powstawanie Klubów Edukacji Morskiej (KEM) dla uczniów klas 4-6 i 7-8 w gdańskich szkołach podstawowych. Zaangażowani nauczyciele objęci będą opieką merytoryczną Wykonawcy Programu w zakresie przekazywania przez nich treści z obszaru edukacji morskiej swoim uczniom.

Gdański Klub Edukacji Morskiej (GKEM)

Dla uczniów szkół ponadpodstawowych będzie prowadzony Gdański Klub Edukacji Morskiej (GKEM), mający na celu zwiększenie zainteresowania tematyką morską i stworzenie żeglarskiej społeczności wśród młodzieży. Dwudziestu uczestników GKEM zostanie wyłonionych w trybie konkursowym do uczestnictwa w działaniach w ramach Programu w 2022 roku. Kolejnych dwudziestu uczestników GKEM wyłonionych zostanie w trybie konkursowym na 2023 rok.

Dla uczestników GKEM zostaną zorganizowane:

- szkolenie na patent żeglarza jachtowego, przygotowujące uczestników teoretycznie i praktycznie do złożenia egzaminu na patent żeglarza jachtowego.
- spotkania integracyjne na oldtimerach i w miejscach związanych z kulturą żeglarską
- wolontariat na gdańskich oldtimerach
- dwudniowy rejs zatokowy na oldtimerze

Wyrównywanie dostępu do oferty

Dla wychowanków specjalnych przedszkoli oraz uczniów specjalnych szkół podstawowych i ponadpodstawowych, jak również uczniów szkół przyszpitalnych w Gdańsku organizowane są zajęcia edukacyjne o tematyce morskiej oraz zajęcia wodne.

3. Czy są grupy dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi?

W ramach wyrównywania dostępu do oferty podejmowane będą działania, mające na celu zwiększanie dostępności zajęć edukacyjnych i wodnych w Programie poprzez dostosowanie sposobu ich realizacji do możliwości wszystkich uczniów. Wykonawca dołoży wszelkich starań, aby zajęcia były dostępne dla osób uczestniczących ze szczególnymi potrzebami. Dopuszczalne jest działanie zapewniające dostępność w sposób alternatywny ze względu na charakter i miejsce realizacji zajęć.

Dla wychowanków specjalnych przedszkoli oraz uczniów specjalnych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Gdańsku organizowane są:

- 1) zajęcia edukacyjne o tematyce morskiej, realizowane w instytucjach kultury,
- 2) zajęcia wprowadzające na ergometrach wraz z poznaniem infrastruktury i funkcjonowania przystani i zasad korzystania ze sprzętu wodnego,
- 3) zajęcia wodne:
 - a) całodniowy rejs oldtimerem (TSS) po Motławie z wyjściem na Zatokę, oparty na programie, dotyczącym lokalnej historii, kultury, gospodarki,
 - b) zajęcia na pływalni z użyciem sprzętu wodnego (np. bączki wioślarskie, kajaki, łódki Optimist).

Do uczniów szkół przyszpitalnych skierowana jest oferta spotkania z żeglarzem lub wioślarem, realizowanego w placówce dla osób chętnych, mającego na celu przybliżenie sylwetek sportowców i mistrzów olimpijskich w dyscyplinach wodnych czy kapitanów oldtimerów oraz zaznajomienie z podstawowymi informacjami, dotyczącymi aktywności wodnej, możliwie wzbogaconą o szanty.

4. Czy każdy rodzic indywidualnie wyraża zgodę na udział dziecka w zajęciach/wycieczce?

Tak, każdy rodzic indywidualnie wyraża zgodę na udział dziecka w zajęciach. Wyjścia ze szkoły na zajęcia realizowane są w formule wycieczki szkolnej, nie ma możliwości indywidualnego zapisu dziecka na zajęcia przez rodzica.

5. Jaki jest cel Programu?

Program Edukacji Morskiej w Gdańsku, w skrócie PEMwG, jest realizowany od maja 2010 roku. Realizacja PEMwG jest krokiem w kierunku upowszechnienia aktywności wodnych wśród dzieci i młodzieży uczęszczającej do publicznych szkół, przedszkoli i punktów przedszkolnych w Gdańsku. Inicjatywa ma na celu wzbudzenie i zaszczepienie zamiłowania do wody, morza u młodych mieszkańców Miasta. Chcemy to osiągnąć, kreując modę na zdrowe, aktywne spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu, blisko wody, morza ... W ramach Programu dzieci i młodzież będą mogły przeżyć wodną przygodę i będą miały możliwość kontynuowania jej w przyszłości.

Kształtowanie u uczestników Programu motywacji do podejmowania aktywności rekreacyjnych i sportowych nastawione jest również na profilaktykę zdrowia młodych gdańszczan w odniesieniu do zagrożenia chorobami cywilizacyjnymi, kryzysami psychicznymi oraz uzależnieniami i podejmowanymi ryzykownymi wzorcami zachowań. Walor ochronny w tym zakresie posiadają również podejmowane w Programie i wspierane pozytywnymi emocjami działania edukacyjne, nastawione na samopoznanie i odkrywanie talentów, rozwijanie poczucia własnej wartości, odwagi w podejmowaniu wyzwań, rezyliencji, komunikacji i relacji w grupie.

W trakcie realizowanych aktywności wodnych i prowadzonych w szkołach, przedszkolach i zewnętrznych instytucjach zajęć teoretycznych uczestnicy Programu zdobywają wiedzę i umiejętności, związane z nauczaniem w ramach różnych przedmiotów szkolnych, np. matematyki, fizyki, chemii, geografii, informatyki. Program ma również za zadanie popularyzację wśród młodych gdańszczan i gdańszczanek wiedzy, dotyczącej lokalnej historii, kultury, gospodarki ze szczególnym uwzględnieniem bogatego morskiego dziedzictwa miasta, zwiększenie emocjonalnej więzi i stopnia utożsamiania się z Gdańskiem, w powiązaniu ze wzrostem wrażliwości ekologicznej i kształtowaniem postaw proekologicznych.

Cele edukacyjne:

- rozwijanie tożsamości lokalnej, popularyzacja morskiej tradycji i dziedzictwa Gdańska,
- rozwijanie kompetencji kluczowych,
- kształtowanie postaw proekologicznych.

Cele zdrowotne:

- promowanie sportu, aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego nad wodą i na wodzie,
- profilaktyka i promocja zdrowia młodego pokolenia poprzez sport wodny i zdrowy styl życia,
- chronienie młodzieży przed uzależnieniami behawioralnymi i ryzykownymi wzorcami zachowań.

6. Jak zwracamy uwagę na ekologię?

Cel: Ograniczenie zużycia plastiku, zwiększenie ekologicznego wykorzystania surowców oraz kształtowanie postaw proekologicznych uczestników Programu.

Wiedza przekazywana uczestnikom rejsów będzie uzupełniona o informacje, dotyczące ekosystemu i bioróżnorodności Morza Bałtyckiego, stanu i ochrony wód, konieczności i sposobów dbania o zasoby przyrody. W miarę możliwości treści te wspierane będą praktycznymi przykładami, np. badaniem jakości wody w Motławie (skład chemiczny, zanieczyszczenie). Edukacyjne treści ekologiczne, udostępniane na wolnej licencji, będą wskazywane na stronie internetowej Programu.

W ramach działań, mających na celu ograniczenie zużycia plastiku, uczestnicy zajęć proszeni są o przyniesienie ze sobą z domu bidonów z wodą do picia.

Przy tworzeniu materiałów informacyjno – promocyjnych, dokumentów i sprawozdawczości oraz zakupie gadżetów dla uczestników wykorzystywane będą materiały i produkty, które w miarę możliwości posiadają co najmniej jedną cechę: są ekologiczne, pochodzą z recyklingu, posiadają certyfikat *fair trade*.

Przy podaniu poczęstunku uczestnikom warsztatów dla nauczycieli i w ramach spotkań integracyjnych GKEM wyeliminowane będą z użycia jednorazowe plastikowe przedmioty, w szczególności butelki, talerze, sztućce, kubeczki, mieszadełka, patyczki, słomki i pojemniki na żywność, i zastąpione będą ich wielorazowymi odpowiednikami lub jednorazowymi produktami, ulegającymi kompostowaniu lub biodegradacji.

7. Jak będziemy rozszerzać ofertę Programu?

Co roku Program będzie wspierany przez działania i wydarzenia dodatkowe, skierowane do dzieci i młodzieży w łącznej liczbie co najmniej 50 osób, w tym członków rodzin potrzebujących dodatkowego wsparcia i społecznie wykluczonych. Działania te będą tematycznie związane z marynistyką (szczególnie z żeglarstwem), ekologią, aktywnym wypoczynkiem oraz zdrowym trybem życia i będą mogły przybrać formę m.in. pikników żeglarskich, konkursów, warsztatów i szkoleń, jednodniowych i kilkudniowych rejsów, regat, jak również innych działań i wydarzeń, zaproponowanych przez Wykonawcę Programu i realizowanych przez niego na podstawie umowy z Miastem Gdańsk.

Wykonawca Programu może pozyskiwać zewnętrznych sponsorów do realizacji zadań związanych z PEMwG oraz działań wspierających PEMwG.

8. Jaki jest schemat współpracy w Programie?

1. Wydział Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku (WRS):

- 1) kontroluje i nadzoruje proces realizacji Programu i wykonania zawartej umowy,
- 2) akceptuje przedstawione przez Wykonawcę Programu dokumenty w postaci:
 - a) identyfikacji wizualnej Programu,
 - b) harmonogramów zajęć wodnych i edukacyjnych,
 - c) scenariuszy dla każdego typu zajęć edukacyjnych i wodnych (wariant na pogodę i niepogodę) oraz warsztatów dla szkolnych opiekunów Klubów Edukacji Morskiej,
 - d) regulaminu udziału w zajęciach wodnych w ramach Programu Edukacji Morskiej w Gdańsku,
 - e) informacji, jak się przygotować do zajęć wodnych;

2. Dyrektorzy publicznych szkół, przedszkoli, punktów przedszkolnych:

- 1) ustalają sposób i zakres korzystania z oferty Programu, w tym wybierają sposób rekrutacji,
- 2) przekazują nauczycielom niezbędne informacje, dokumenty i wykaz obowiązków,
- 3) ustalają nauczycieli odpowiedzialnych za poszczególne grupy,
- 4) zatwierdzają powołanie w swojej szkole Klubu/ów Edukacji Morskiej (KEM);

3. Opiekunowie KEM i inni nauczyciele:

- 1) tworzą listy uczestników i rekrutują grupy zgodnie z wytycznymi Wykonawcy Programu,
- 2) przekazują uczniom i rodzicom informacje na temat Programu i niezbędne dokumenty,
- 3) zbierają zgody rodziców/ opiekunów prawnych na udział w zajęciach w Programie,
- 4) przekazują listę uczestników do Wykonawcy Programu,
- 5) wraz z listą uczestników zgłaszają Wykonawcy Programu szczególne potrzeby wychowanków i uczniów w celu zapewnienia dostępności zajęć edukacyjnych lub wodnych,
- 6) informują Wykonawcę Programu o przeprowadzonym rejsie, zajęciach edukacyjnych poprzez wypełnienie formularza;

4. Koordynator Programu (ze strony Wykonawcy Programu):

- 1) nadzoruje realizację Programu, w tym proces rekrutacji na zajęcia wodne i edukacyjne,
- 2) ustala harmonogram zajęć wodnych i edukacyjnych, scenariusze zajęć, regulamin udziału w zajęciach wodnych i informacje o rejsie dla rodziców oraz przedkłada te dokumenty do WRS,
- 3) przedkłada do akceptacji WRS identyfikację wizualną Programu,
- 4) kontaktuje się bezpośrednio z nauczycielami, odpowiedzialnymi za każdą grupę, w celu ustalenia i potwierdzenia szczegółów uczestnictwa w zajęciach,
- 5) jest w stałym kontakcie i odpowiada na pytania nauczycieli, uczniów, rodziców,
- 6) składa do WRS sprawozdania okresowe i roczne z realizacji Programu.

9. Realizacja PEMwG w latach 2017-2019

W tym okresie uczestniczyło w Programie łącznie ok. 9 tys. dzieci i młodzieży z Gdańska, w poniższych grupach wiekowych:

- przedszkola (2 rodzaje aktywności),
- szkoły podstawowe – kl. 0-3 (3 rodzaje aktywności),
- szkoły podstawowe – kl. 4-6 (5 rodzajów aktywności),
- szkoły podstawowe/gimnazja - klasy 7-8/ klasy 2-3 gimnazjum (5 rodzajów aktywności),
- szkoły ponadpodstawowe (4 rodzaje aktywności).

Program był realizowany na wodach w Gdańsku, w gdańskich szkołach i przedszkolach oraz instytucjach kultury. Zrealizowane zostały następujące rodzaje aktywności:

1) zajęcia na wodzie:

- klasyczny PEM,
- zajęcia na łódkach Optimist lub L'Équipe,
- rejsy oldtimerami,
- zajęcia kajakarskie i wioślarskie.

2) zajęcia edukacyjne w maks. 127 szkolnych Klubach Edukacji Morskiej

3) zajęcia w Narodowym Muzeum Morskim

4) spotkania z Mistrzem

5) kursy i szkolenia dla nauczycieli

6) edustrefa Baltic Sail i półkolonie

7) konkurs ekologiczny.